

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družabnike polit. društva „Soča“:

Vse leto f. 4.—
Pol leta „ 2.—
Četrt leta „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Soharju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Pri oznanilih se plačuje za navadno tiskopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu živinskega trga kjer se nahaja tudi upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Neposredne volitve v državni zbor.

Naši ustavoverci, ki prisegavajo na ustavo, kakoršna je zdaj, in se jej poklanjajo do tal, hočejo vendar je preostrojiti in se pripravljajo, vpeljati direktne ali neposredne volitve, to je: v državni zbor ne bi več deželni zbori izmeje sebe pošiljali poslancev, ampak ljudstvo bi samo poslance naravnost volilo na Dunaj in ti bi ne bili več v nobeni dotiki z deželnimi zbori. Vrhu tega hočejo sedanji nemški državni poslanci to vpeljati, popolnoma preziraje deželne zbornice tako, da bi jih o tem še poprašali ne; tedaj jim hočejo to volilno pravico lekar vzeti. Podlaga naše sadanje ustave so pa deželni zbori, katerih poslanci bi morali v skupnem parlamentu na Dunaju izraževati in zastopati želje in mnenje teh zborov, in Avstrijo vladati po volji naših kronovin. To pa nij našim nemškim centralistom prav, ker oni hrepenijo le potem, da bi svoje nadvladarstvo okrepčali in zagotovili. Današnja ustava jim danje uže veliko preveč moči, oni pa jo hočejo še več imeti, in v ta namen mislijo, da bodo državni poslanci neposredne iz ljudstva vzeti, sami po sebi bolj centralistični, da bodo deželne zbornice počasi zmerom bolj prezirali, nadejajo jih uničiti in Avstrijo v same kresije (departement) razdeliti; potem pa bi Nemci na konji sedeli in sami gospodarili. — Prašajo sicer nekateri, kako je mogoče, da bi tako izvoljeni poslanci svojim narodom v tako škodo delali? Ko bi sedanji centralisti poštene svo odnaji bili, gotovo bi to bilo skoro nemogoče. Toda njim je svoboda, in njim je ustavno načelo le krinka, pod katero je skrita peklena zvijača, in nenasiitljiva vladoželost.

Po načrtu nove volilne postave namroč bi se poslanci pomnožili, kar se marsikateremu dopada; ali več poslancev bi dobili le veliki posestniki in mesta; kmetje pa, ki so narodom stebri pa nič več, ali še manje. Mislijo si dalje ti gospodje centralisti, da bi volila mesta in veliko posestvo Nemce ali saj njim vdaše gospode, in potem nij dvomiti, da bi oni imeli veliko večino v državnem zboru, tem gotovejše, ker bi na vse kripilje pritiskali in agitovali pri volitvah. Tudi se nadejajo, da bi še prosti narod, da bi kmete sem ter tja vjeli in opeharili n. pr. Slovence na Štajerskem in Koroškem itd.

Če tedaj zmaga zdaj centralna stranka na Dunaji, kakor je zadnjikrat pri volilni postavi za silo s pomočjo poslancev Črneti in dalmatinskih poslancev, potem gorje vsem Slovanom. V imenu svobode nas bo državni zbor hujše tepel, nego popreje absolutna vlada.

V deželnih zborih imajo narodi svoja središča; saj je tako to res v nekaterih zborih, tam smejo po svoje govoriti in nekaj skrbeti za svojo omiko in svoj napredek. Gotovo le malo pravic uživajo deželni ti zbori, zato hočejo federalisti jim pridobiti več pravic, in se zato junaško bojujejo. Zdaj pa nameravajo centralisti jim volilno pravico vzeti brez nobenega poprašanja, in potem sedanji majhni delokrog počasi še bolj skrčevati, da naposled popolnoma skupne in strojne ti zbori.

Naj se ne ugovarja, da ne bo tako hudo, saj so neposredne volitve vpeljane v Italiji, na Francoškem, Pruskem; celo v Švici in v zavezniških državah severne Amerike voli ljudstvo neposredne v skupno državno zastopstvo.

To je vse res, ali v Italiji in Franciji je en sam narod, tam nij Slovanov, da bi jih tlačili.

Na Pruskem pa imajo ubogo Poljake, katere neposredne izvoljeni v Berlinu neusmiljeno pritiskajo, in jih hočejo pokončati. Tako delajo dandenes pred našimi očmi.

Res je tudi, da se kaj takega ne godi niti v Švici niti v severni Ameriki, akopram živijo tam razni narodi, v Švici n. pr. Nemci, Italjani in Francozi. Ali v tej državi ima vsak kanton, in v Ameriki vsaka država ali dežela vse svoje pravice skoro tako, kakor da bi bile samosvoje, in oddali so ti kantoni, in oddale so te države samovoljno skupnemu parlamentu in skupni vladi od svojih oblasti toliko, kolikor je bilo treba, da morejo združeno in ob enem mogočno živeti ter se obraniti vsakega sovražnega napada.

Ko bi uživale v Avstriji naše dežele in kronovine vse svoje pravice, katere jim tičejo, in brez katerih le životarijo, potem, in stoprv potem bi se morda dalo pri nas govoriti o neposrednih volitvah. Pravimo morda, ker tudi potem bi bilo dvomljivo, da bi nam koristile; po vsakem načinu so pa zdaj za nas gotova poguba.

Trdijo sicer centralisti, da Avstrija propade, če se deželam večje pravice podelijo, in da je uže današnji

stan teh zborov državi nevaren. Oj nesramnost! Ti nikdar siti hinavci mislijo namreč, da so oni država, da so oni Avstrija.

Avstrija je in ima biti ponosna zveza več narodov, katerih vsak mora imeti odprte poti do blagostanja in omike, kar naj doseže vsak po svoje, vse pa naj vežejo materialne potrebe, skupna zgodovina pa dinastija. Mislimo, da so to dosta močne vezi, zato smo federalisti, in prepričani, da ne sme noben Slovan glasovati za te neposredne volitve, ker to bi proti nam bilo pravo hudodelstvo.

Našim političnim prijateljem,

podpornikom in naročnikom voščimo srečno novo leto in je zagotavljam, da bomo tudi v tem letu krepko povzdigovali svoj glas za pravice, svobodo in materialno srečo našega naroda in to s toliko večim veseljem, ker vidimo, da nij bil zastoj naš dosežani trudi. Ne ozirajte se ne na desno, ne na levo, bomo mahali po vsem, kar je našemu narodu škodljivo in ne uklanjajte se bomo pogumno hodili smerom ravnopot; a naša polemika bodi smerom dostojna, reči se držoča, in nikoli perfidna in osebe oskrnjajoča. Glede verskih zadev držali se bomo našega starega načela. Zahvaljujemo se tedaj našim podpornikom in prijateljem in se nadejamo, da nam tudi v bodoče prijatelji in podporniki ostanejo, saj gre za narod in milo našo domovino.

Uredništvo.

Našim poslancem.

Naš deželni zbor je majhen, kakoršna je naša dežela; zato mislijo nekateri, da ne more nič posebnega storiti, da ne more sloveti v krogu drugih velikih kronovin. To je tisti prazni izgovor, ki pokriva bojazljivost in neodločnost, katerega smo uže večkrat meji narodom slišali, ko je bil čas, kaj važnega začeti in

LISTEK.

Nektere opazke ruskega profesorja.

Spisal

prof. J. Baudouin de Courtenay.

(Nadaljevanje.)

V.

Tukaj si dovolim opaziti, da povsod sem nahajal veliko več pameti in zaupljivosti med ženskimi, nego med moškimi, akoravno pri Slovencih, kakor tudi skoraj pri vseh evropskih ljudstvih, ženska se šteje navadno, kakor primadona moj domači živalijo.

To zaničevanje ženskih mora postajati le zmerom večje pri sedanjem urejenju evropskih konstitucij in pri vojaški občni službi (allgemeine wehrpflicht). Z vpeljavo konstitucije so dobili moški svoboščine (privilegije), kajti le moški morejo biti voljeni in volilci, nikdar pa ženske; a je to občna zgodovinska postava, da kedar en del človeštva postaja bolj privilegiran, dobi več predpravic in svoboščin, takrat drugi pada v še večjo odvisnost od onega. Občna pa vojaška zaveza jači v moških živinske instinkte, ter vzbuja v njih še močnejšo zavest njihove fizične moči. — Da pri tem intelektualne moči so popolnoma enake pri moških in ženskih sploh, imel sem priložnost prepričati se na vsakem koraku. Da pa ženske prirojeno

pamet veliko zvestejše hranijo, nego moški, se razvidi uže iz tega, da ne pijejo toliko in sploh ne zapravljajo tako rade prirojenih moči. Da, kar se tiče višje omike in znanja občnih zadev, ženske stojijo nižje, nego moški, nij čuda; kajti privilegirani moški spol zmerom jedostranjuje od šole in javnega življenja.

Kakor vzgled obnašanja moških proti ženskim, dovolim si pripovedati sledeči slučaj: Nek gospod na Krajnskem se je vrnil domov iz bližnjega trga en malo pijan in strašno hud. Koj mu je padlo v glavo, da je dekla pozabila napasti (nafutirati) kokoši ter je začel kričati in energično zmerjati ubogo deklo. Takrat njegova sestra se je predrznila opaziti, da dekla nij nič kriva. Nežni brat in nobel gospod, strašno razžaljen s to opazko, začne psovati sestro, in sicer, kakor pravi slovenski gospod, se ve da v „regimentsprahi“: besede „Luder“, „Sau“, „ungebildetes Mensch“, „Vieh“ itd. so se sipale, kakor iz rokava. H koncu je ta nežni brat obljubil sestri, da, če še eno besedo zine, bo videla, s kom ima opraviti; da jej bo vse kosti polomil. Se ve da sestra je morala molčati in tolažiti se s tihimi solzami. — To se je vršilo v pričo vseh hlapcev in dekel in tudi v pričo mene, tujca, znanega le nekoliko ur. Ta živinska surovost zlahtnega gospoda proti njegovi sestri je razžalila celo mene takó, da, če bi ne bilo zadrževalo me moje opravilo, katero tirja, da bi se nobenemu ne zameril, bil bi takoj pustil hišo, v kateri je takušnji divji mož razsajal.

Podobnih dokazov zaničevanja žensk od strani moških mogel bi navesti veliko število, pa mislim, da tega

enega izgleda bo zadosta. Kedar se je tako lepo proti svoji sestri obnašal zlahtni gospod, kaj pa si moramo misliti od prostih kmetov? Sicer ne smemo še tako brezobzirno sklepati o večji surovosti kmetov v obnašanju z njih ženskami; kajti večkrat sem imel priložnost opazovati, tudi v družih obzirih, veliko večjo surovost med „omikano“ gospodo, nego med neobrisanimi kmeti.

To zaničevanje ženskih, katero se javi na vsakem koraku v praktičnem življenju, ima globoki temelj v tako rečenih prepričanjih možkega vladajočega spola. Ženska ima samo toliko veljave, kolikor je potrebna za možke. Tako n. pr. moramo omikati ženske, pa ne zavoljo njih samih, ne zavolj tega, da bi razsvetlili njih um in dali jim v roke orožje, s katerim bi si mogle pridobivati zmerom več neodvisno stališče in razširjati okrožje svojega delovanja, ampak le oziroma na posestnike ženskih, možke, to je le zaradi tega, da se iz ženskega spola rekrutirajo naše matere, sestre, žene, ljubice itd., ki gotovo uplivajo na možke, s katerimi pridejo v bližnjo dotiko. Torej v tako rečenem navadnem življenju kuharica in perica, v javnem pa egzaltirana pupa, katera bila bi v stanu se svojo lepoto in „sentimenti“ navduševati možke in spodbujati je k pogumnemu delovanju za domovino, omiko in svobodo: — to so ideali ženskih po zgoraj omenjeni teoriji. Rayno, tako moramo skrbno odgojevati kravo, ker, dokler živi, daja nam mleko, kedaj pa jo zakoljemo, skupamo iz nje „župo“, naredimo pečenko itd., a je to občnoznana resnica, tako nezanimljiva, kakor da je dva in dva

pogumno postopati. Taka malosrčnost nij nikdar še koristila, kajti kedor se zaradi svoje malosti vedno poklanja, gotovo nič ne pridobi. Nazprotno smo v naši državi in po drugem svetu videli, da je majhno število krepkih, odločnih pa previdnih mož skoro čuda delalo. Beremo tudi, da so celo posamezniki, izvanredno obdarjeni možje velikansko koristili ali škodovali kakor deželi, kakor so namreč svoje velike duševne moči prav ali zlo rabili.

Nu, kaj tako neizmernega ne tirjamo od našega deželnega zbora in odbora, ali kaj smemo zahtevati, ker so vsi naši poslanci in odborniki več ali manje duševno bogato obdarjeni možje. Da, po našem mnenju bi naš zbor gledé na sedanje državne razmere, lahko slovel, da bi le zložen in odločen postopal, pa marljivo delal. Preteklo leto smo proti koncu veseli opazovali več edinosti in odločnosti, toda marljivosti nij pokazal niti odbor niti zbor.

Javno moramo grajati, da gospodje poslanci obeh strani domov odletijo, če en par danj seje nij. Kaj je to? Malo časa, 2-3 tedne navadno zborujejo, in še to jim je preveč! Ti dnevi so dragoceni za deželo, in vsak dan je treba porabiti. Kedar delajo odseki, bi morali vsi drugi neodsekovi hoditi poslušati, da se temeljito podučijo o predmetih in zadevah, ki se pretresavajo.

V posebnih privatnih sejah, v klubu bi se morali ti gospodje posvetovati in sklepali ne samo o rečeh, ki stoje na dnevnem redu, ampak tudi ob interpelacijah, pritožbah, o predlogih, ki jih hoče ta ali oni, ki jih hoče staviti vsa stranka.

To je mnogo delovanja, a malo časa, in vendar vse hiti domov. Grdo to navadno opazujemo že od leta 1861. naprej. Nekatera leta so imeli za pogovor trgovce, toda lani je bila že končana, ko je se začelo zborovanje, zakaj se tedaj tudi lani po stari navadi pohajevali? Edina gospoda Winkler in Candussi sta stalno v Gorici celi čas bivala in svoje poročila pridno in jako vestno izdelavala. Gospoda Doljak in Faganel bi bila rada ostala, ali ko sta videla, da so drugi ošli iz Gorice, odšla sta tudi ona dva. Zgodilo se je letos tudi, da so nekateri dopust vzeli in le pri eni ali dveh sejah bili, enega italijanskih poslancev nij bilo celo nikoli.

Naj bi vendar pri volitvah vsak resno pomislil, da je čas zborovanja deželi in narodu posvečen, in kedor ne more zaradi svoje bogatije ali drugih opravil deželi darovati 2-3 tednov na leto, ta naj popolnoma doma pri svojih opravilih ostane in naj ne dela na to, da postane poslanec in če je izvoljen, naj ne prevzame poslanstva. Poslanikovati je težavna naloga, ki potrebuje, da človek tisti čas na stran dene vsa druga opravila.

Kar se pa tiče našega odbora, dovolje je slišal od poslancev posebno v privatnih pogovorih, in naj bo prepričan, da je to glas vse dežele od Predela do morja. Mi mu pred vsem priporočamo varčno gospodarstvo. Naj bi tudi natančno in popolnoma opravičeno presojeval občinske zadeve, in jih hitreje reševal, in sploh mu voščimo, da bi bil vzgled vsem drugim uradom, da bi poslanci vsi delali deželici na korist, vsak pa svojemu narodu v čast; pravičnost in dobra volja premagata vse.

Dopisi.

Z goriškega Krasa. [Izv. dop.] Čudno se nam dozdeva, da je „Soča“ popolnoma odložila brezovo metlo,

štiri, da čim bolje je mleko, župa in počenka, tem več dobi moči ta, kdor je rabi.

Tedaj skrbni odgoj je potreben za krave, ker one s celim svojim bistvom veliko uplivajo na ljudi; ravno tako skrbni odgoj je potreben za ženske, ker one s celim svojim bistvom veliko uplivajo na moške. Mislim, da ta paralela je popolnoma opravičena: moj eno in drugo nje polovico nij nobenega kakovostnega razločka in obstoji samo razloček kolikostni. Z eno besedo v prirodi sploh je kralj vsega možki, ženska pa njemu podložna stvar; v državi samo možki je državljani, ženska pa njegova sužnja in robotnica.

To mnenje od ženskih razdeluje tudi velika večina ženskih. One so se tako sprijaznile z svojim dosedanjim položajem, da se on jim zdi popolnoma opravičen in neobhodno potreben. Tako tudi suženj, ki je dolgo časa živel v sužnosti, tako se k nji privadi, da mu se zdi nemogoče drugače živeti: on zé strahom odvrne se od tega, kdor mu bo ponujal svobodo. Človek sploh je suženj po svoji naravi: on ima rad sužnost, ker ona predstavlja zanj veliko lagotij (Bequemlichkeiten) in osvobaja ga od zlo neprijetnih težav, kakor n. pr. od dolžnosti, samostalnó skrbeti za se in samostalno misliti o svojih zadevah. Vsled vsakemu človeku prirojeno lenosti cela masa sužnjav, ponežena v svojem otročjem brezskrbnem stanju, noče se zdati in zahtevati za se tako rečenih človeških pravic, ter rajši se ušava na milost in nemilost gospodov in posestnikov, tem več, da ti gospodje in posestniki ne pustijo po ceni (dober kup) iz svojih rok prisvojenih jim predpravil ter se bodo za nje borili, dokler le bo mogoče.

s katero je po slovenskih kotih — posebno po županijskih uradih — pometala i tako marsikde istrebila mnogo resnaga. A dolgo tega že metla miraje; prah pa smeti i sploh nesnaga, katera nij bila v marsikaterem kraju niti dotaknena, ona se od dneva do dnava množi, i bojim se, kmalu bodem imeli zopet oni znamenit lev polen zastaranege smrada, katerega bi utegnili le ona mitična reka izčistiti. Res je sicer, sedaj je zima, i voda v Soči še precej mrzla, torej nij, da bi katerega „noter metali“, a akoprām nam mehko, občutljivo srce to odsvetuje, mora nas sveta dožnost, da to storimo; saj nas tolaži misel da bo to le v korist.

Bivšemu nekoč po opravih v Komnu, se mi pridruži spoštovan občinar; dobro vedoč, da mi novosti ugajajo, da se za občinske zadeve zanimam, i da bi si srce malo ohladil, mi začne z bolestjo pripovedovati o nemilih pripetljajih vrščih se v občinskem zastopu. Takó le je mož modroval: „Od začetka sveta uže je bog kaznoval sovraštvo, nevošljivost i trdovratnost, tako da je nekateri zaradi njih hudobnih lastnostij pogubili, nekateri pa razkropil na vse štiri vetrove, — žide namreč — da kažejo na sebi v veki veki raznim rodovom njegovo sveto pravičnost. I gorje kristjanu, ako židu hlapčaje! A še večje gorje Slovincu, ako mu Lah ukazuje i čez njega gospodari. I baš v našem občinskem zastopu se takó godi. Neki gospod tújec je spravil se svojo taktiko vse odbornike pod svoje peroti; in oni kar poslušno tako čukajo, kakor on velewa; *) sovražijo iste, ali bolje rečeno istega, katerega on; a vzroka menda nikedo ne izve: ker ga sploh nij. To pošeljeno sovraštvo je g. odbornike napeljalo, da so odvzeli g. učitelju orglarjo, — najbrže zaradi tega, ker jim nij hotel zastopj hlapčevati! Izročili so isto možicelnju — ravčku, v katerega bi sicer odborniki samo uže zaradi njegovega živjenja kamenje metali, katerega vsak pomilovalno ogleduje i kateri bi bil kdo drugde boljše na mestu, a nikakor ne pri orglarji — pri častnem poslu! Da je to službi božji v vel ko kvar, — tega nij nikedo pomislil!“ Tako oni občinar.

Iz privatnega vira poizvedani, da so koncem preteklega meseca oni g. zborniki zahtevali, da naj dobiva g. učitelj kot občinski tajnik mesto prejšnjih 160 fl. le polovico.**) I pri tem koraku so bili g. odborniki naj ponižnejši slugi omejenega g. tujca. Čestitam g. odbornikom za tako hlapčevsko servilnost! Pristaviti moramo, da jim ne služi ona nikakor v čast! Skusite g. G., morda se Vam posreči, da sprejme novi orglar tudi tajniška opravila, — mogoče, i brez vsakega honorara; saj je sposoben, saj zna marsikaj, še celo nemški za silo kramlja i še celo Vas v nekaterih strokah presega! Sicer pa dovolite mi vprašanje: Je li bi Vi baš takó delali, ko bi šlo za Vašo osebo i za Vaš žep? Kaj ne, da ne?! Nego Vi bi odbornike na „vse mogočne viže“ obdelovali, da bi Vam plač na „vse mogočne viže“ povisali i morda i povikševali!**) Kaj ne? To mi lahko pritrdite, saj veste, da tare človeka i marsikaterega še posebno ona prokleta lastnost, da je čestokrat tako strastno zaljubljen v svoj lastni jaz, da kar oslepi, i da ne vidi družega, nego samega sebe. A ona lastnost je grda in ostudna; i ko ko bi bili v takem

*) Kaj pravi pesnik? — „Slovinci smo poter pežljivi o...!“

URED.

**) Naj se nikedo nad tem ne spodtika, da je učitelj i tajnik občinski; saj je to le v korist občini; vrhu tega ne ovirajo nikakor tajniška opravila g. učitelja v izvrševanju učiteljskih dolžnostij.

PISEC.

**) Se ve, da ne pribijemo tega naravnost, nego zdi se nam tako.

PISEC.

Samo nekteri bolj pogumni sužnje so v stanu zmagati svojo prirojeno lenost i ljubezen k brezskrbni sužnosti, ter tirjati enakopravnosti z dosedanjimi posestniki in gospod. I, kedar z ene strani bolj razširjena omika vzbujala i v drugi sužnjega ljudstva zavest zanemarjanih dozdaj pravic, z druge strani pa kedar verige sužnosti postanejo uže pretežke za bolj občutljive vsled večje omike srca in uma, takrat se lahko zgodi, da se bolj talentiranim sužnjem more posrečiti, potegniti za sabo celo maso svojih sobratov in na ta način dejansko tirjati od gospodov priznanja teptanih dozdaj pravic.

Se ve da gospodje ne storijo tega, če le imajo moč se protiviti in potlačiti svoje nasprotnike. Pa vendar to, kar se enkrat vname, ne gasne navadno, dokler ali ne doseže svojega namena na ta ali pa drugi način, ali pa dokler ne pade, udaje se odločni prevladi nasprotnika. Če pa sužnje zmagajo, to je navadno nasledek tega, da se večina gospodov boji ne priznavati zanaprej njihovih tirjatev, in tudi nasledek tega, da nekteri iz mej teh gospodov vsled visoke omike priznavajo pod konec opravičenost teh tirjatev in želijo zadostiti jim v več ali pa manjši stopinji.

Tako so se navadno vršile v zgodovini osvobodjenja razne baže sužnjav. Pa, akoravno ženske v primeri z možkami nahajajo se dozdaj v stanju podložnih jim sužnjav, vendar njih življenje je tako spleteno z življenjem možkih, one tako neprenehoma potrebujejo možkih v vseh obzirih, da bi bila velika nesmisel, pričakovati od ženskih tako rečenih dejanskih tirjatev enakopravnosti z možkami, tem več, da nežne

položaji, bi Vi grešili, kakor grešite faktično sedaj, ker gojite sovraštvo na občutljiv način i ščuvata proti g. učitelju iz vzroka, katerega sami ne veste! Pa kaj, saj je vest v trdem spanju!!

Pazite tedaj g. odborniki, da vsako stvar nepristransko presojate; da sodite samostojno, kakor Vam lastna zdrava pamet i pošteno srce velewa; da ne poslušate taci, katera volijo pri vsaki stvari zgoraj omenjene lastnosti. Ne mislite, da je g. učitelj Vaš servilen sluga; on je učitelj; Vaš pravi i prvi dobrotnik; dajte mu telaj kot učitelju zasluženi kruh! Ako ga hočete še za kaj družega upotrebiti, — prost Vam pot, — a odškodujte ga, kedor dela, je vreden i plačila!

Radi bi videli, da se Vaši otroci kar je le mogoče v šoli naučijo; zaradi tega treba, da i Vi po Vaši moči g. učitelju pri odgojevanji dece pomagata; a — bogme — Vaše ravnanje nij pomoč, nego kaj drugega beš nasprotnega! Na omega, kateremu je izročena v v odgojevanje deca, Vaša naslednica, se Vi ne prostano zagubate z odurnim glavom! I naj bi človek potem še v tacev položaji prijateljski, očetovski ljubeznivo se velel proti Vašim otrokom, naj bi se žrtoval za Vaš blagor.

Dalje moramo spremeniti, da vsakršno privatno mrzenje, i ko bi bilo i opravičeno ne spada v občinsko zbornico, nego kum drugim Občinska zbornica je kraj, kder je kuje narodov blagor, kamor treba dohajati s čistim srcem, katero ne hrepeni po tragem nego po sreči občinarjev! Pristranske, osebne stvari ne spadaja v njo; ona nij kraj, kder bi dotičniki po volji kacega novega mogotca — morda z kozarec vina — glasovali, kder bi se odborniki mejsobno trgali i kavali, si ne častne naslove dajali i se še celo domov gredé po poti ujedali! To ne kaže, da bi bili dotičniki vneti za občinsko korist, i da bi imeli dovoljno porcijo dostojnosti in obraženosti! Kaj ne veste, kako nas nasprotniki dan za dnevom pitajo z divjaki in enacimi naslov! Nij čuda; Vi jim dajete povod, da takó delajo! Bodite možaki! I Vi gospodine župan, kažite činom, da ste glavar!

Da se ne bodo nekateri zaradi denašnega dopisa v g. učitelja zaganjali, kakor se je to lansko leto zaradi neke uredništvne notice godilo, povemo resnici na ljubo, da ne stojmo z g. učiteljem v nikakoršni zvezi, niti ustmeni niti pismeni. Sicer pa znamo, ako se nam bo ljubilo naše ime bolj poznato odkriti; saj smo govorili resnico i se držali zlatega pesnikovega načela:

..... ljubi brata,
Dvigni ga, odpri mu vrata
In sočnik naj bo serč!

A. F. č.

Politični pregled.

Direktne volitve postajajo vsaki dan večja zadrega ministertvu in ustavovercem, posebno pa odkar so Poljaki (vendar enkrat!) ministru v zobé povedali, da nočejo nič slišati o neposrednih volitvah pod nobenim pogojem.

Sliši se o dogovorih mej Čehi in Poljaki in vso državnopravno opozicijo. Poljaki sicer ostanejo v drž. zboru, dokler ne pridejo direktne volitve na

zveze z vladajočim spolom, vzajemna ljubezen in spoštovanje mej posebnimi in lživduvi obeh spolov imajo ta nasledek, da maoge ženske popolnoma pogrešajo to pomanjkanje resnične enakopravnosti z možkami. Tedaj uresničenje enakopravnosti se more vršiti le te po mirnem potu in namreč na ta način, da z ene strani ne-ktere bolj pogumne ženske bodo jo neprenehoma javno tirjale, z druge pa strani občutek za pravičnost in svobodna omika bosta vzbujali v možkih zmerom večo nagnenost, zadostovati opravičenim tirjavam ženskih. Pa vendar mislim, da napredek človeštva v tem obziru se bo vršil proketo počasi, in da doseči cilj in konec tega socialnegagibljenja nede nikdar mogoče. Kajti pomeri med ljudmi, kakor sploh v prirodi, se morejo ravnati le po več ali manjši moči sebi nasprotujočih faktorov; a nij dvombe, da vladajoči možki spol bo zmerom v fizičnem obiziru močnejši, nego podvržen ženski. Nujni nasledek te prevlade možkih fizičnih močij nad ženskimi bo zmerom podložnost ženskih možkim. Se ve da resnična omika možkih in zvezani z njo občutek za pravičnost bila bi v stanu odstraniti prevlado ene-ge spola nad drugim in vpeljati polno enakopravnost med njima. Pa je to bolj nego gotovo, da resnične omike se bo udeleževala zmerom le velika manjšina človeškega rodu; zdruge pa strani celo resnična omika nij v stanu vzbuditi v mnogih individvih občutek za pravičnost v tej stopnji, da bi lahko žrtovali svoje osebne e predpravice zaradi občnih koristij.